

IV.

Betænkning

over

Udkast til Lov om Ordningen af Skole- og Underviisningsvæsenet paa Færøerne. (Afgiven af Landstingets Udvalg.)

Det er af Landstinget overdraget et Udvalg, bestaaende af os Undertegnede, at afgive Betænkning over det ovennævnte Lovforslag, og vi skulle derfor tillade os herom at yttre Følgende:

At det provisoriske Skolereglement for Almueskolevæsenet paa Færøerne af 28de Mai 1845 har været Skolevæsenet paa Færøerne meget mere til Skade end til Gavn, har Erfaringen vist, og ved de Forhandlinger, der siden det udkom, have fundet Sted om det færøiske Skolevæsen, er det af samtlige Autoriteter, som have haft med Sagen at gøre, blevet erkendt, at der for nærværende Tid ikke lader sig tænke paa nogen egentlig Organisation af et Skolevæsen paa Færøerne, og at det provisoriske Skolereglement bør hæves. At der imidlertid burde gjøres, hvad der kunde gøres til Dplysningens Fremme og til en forbedret Underviisning, hvortil der uimodsigelig er Trang paa Færøerne, var aabenbart. Det Udkast til Lov om Ordningen af Skole- og Underviisningsvæsenet paa Færøerne, som nu er forelagt Landstinget, er Resultatet af de om denne saa vigtige Sag imellem de vedkommende Autoriteter stedfundne Forhandlinger, og det synes at være bygget paa aldeles rigtige Principer, idet samme gaar ud paa, at en Realskole skal oprettes i Thorshavn til Gavn for hele Landet, og at der sammesteds ogsaa skal være en Almueskole, dog uden tvungen Skolegang i Almindelighed, men at Underviisningsvæsenet udenfor Thorshavn paa Grund af de locale Forhold og andre Omstændigheder maa ordnes efter ethvert Steds Leilighed.

Allerede da Udkastet til det provisoriske Skolereglement i Aaret 1844 var underkastet

Behandling i Distrikternes Ständerforsamling, udtalte Forsamlingen, at den ansaae det som Noget af det Vigtigste, at Thorshavns Skole maatte faae en hensigtsmæssig Udvidelse, og Alle, som siden have haft Leilighed til at yttre sig om Sagen, have været enige i, at en højere Underviisningsanstalts Oprettelse i Thorshavn var det vigtigste og et uundværligt Middel til at ophjælpe Underviisningen og fremme Dplysningen paa Færøerne. Seer man hen til Færøes affødrede Belliggenhed, synes det virkelig ogsaa, at en højere Underviisningsanstalt der mere end paa noget andet Sted i den danske Stat er nødvendig, og at det er et billigt Krav, at der i Landet selv skal være Leilighed til at erholde en nogenlunde god Underviisning. Grunden, hvorfor en saadan Underviisningsanstalt ikke endnu er bleven oprettet, har alene været den, at man, saalænge det bestaaende Almueskolevæsen fandt Sted og krævede samtlige Skolevæsenets Resourcer, ikke saae nogen Udvei til at skaffe de fornødne Pengemidler. Da man imidlertid nu er kommen til den Overbeviisning, at Skolereglementet af 28de Mai 1845 bør hæves, og at der med Hensyn til Underviisningsvæsenet paa Færøerne udenfor Thorshavn ikke for Tiden er Andet at gøre, end paa hvert Sted at fremme Underviisningen saa godt, som Omstændighederne tillade det, og lade enhver Bygd, under det fornødne Tilsyn, sørge for sig selv, vil den ommældte Hindring tildeels falde bort, da Skolevæsenets samtlige Midler, af hvilke de fleste desuden oprindeligen tilhøre Thorshavns nedlagte Latinskole, i det Tilfælde kunne anvendes til Oprettelsen af en Skole, som den i Lovudkastet ommældte.

Hvad Skolevæsenets calculerede Indtægter angaaer, antage vi, at de for Tiden ville være tilstrækkelige til at afholde de nødvendige Udgifter til den påtænkte Realskole; men de ere ikke at ansee for fuldkommen sikre, og naar Skolevæsenet ved den kongelige færøiske Handels Frigivelse kommer til at miste de 400 Rbd., som aarligt have været udredeede til Skolevæsenet af Handelens Overflud, ville de ikke være tilstrækkelige. I Motiverne til § 35 af nærværende Lovudkast yttres, hvad vi ogsaa maae ansee for rigtigt, at det maa være forbe-